

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ІМ. Б.Д. ГАВРИЛИШИНА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
ІННІМВ ім. Б.Д. Гаврилишина

Людмила ГАВРИЛЮК-ЄНСЕН

«*20.08.2025*» 2025 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«*20.08.2025*» 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни**

«КРАЇНОЗНАВСТВО»

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Галузь знань - С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність – С3 Міжнародні відносини

Освітньо-професійна програма – «Міжнародні відносини»

кафедра міжнародних відносин та дипломатії

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, (год.)	СРС (год.)	Разом (год.)	Екзамен (сем.)
Денна	1	II	46	30	5	10	89	180	II

20.08.2025

Тернопіль - ЗУНУ, 2025

Робоча програма розроблена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалавра галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини спеціальності СЗ «Міжнародні відносини», затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (протокол №8 від 26.06.2025 р.)

Робочу програму склала кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних відносин та дипломатії КАРПИШИН Наталія Іванівна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних відносин та дипломатії, протокол №1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри
міжнародних відносин та дипломатії
д.е.н., проф. Тулай О. І.

Гарант ОП «Міжнародні відносини»
д. іст. н., професор Дацків І. Б.

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КРАЇНОЗНАВСТВО»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 6	Галузь знань – С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини	Статус дисципліни – дисципліна загальної підготовки Мова навчання – українська
Кількість залікових модулів – 5 (іспит)	Спеціальність – С3 Міжнародні відносини	Рік підготовки: Денна – 1 курс Семестр – 2
Кількість змістових модулів – 3	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Лекції – 46 год. Практичні заняття – 30 год.
Загальна кількість годин – 180 год.		Самостійна робота - 89 год. Тренінг – 10 год. Індивідуальна робота – 5 год.
Тижневих годин – 12 год. з них аудиторних – 5 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Мета вивчення дисципліни. Вивчення дисципліни забезпечує здобуття студентами базових знань про державу, її просторово-територіальну та геополітичну організацію, особливості розвитку та сучасний характер політичної, економічної і культурної сфер регіонів та країн світу, діяльності міжнародних організацій та взаємовідносини України з ними на сучасному етапі розвитку.

2.2. Завдання вивчення дисципліни. Ознайомлення і формування у студентів цілісної системи теоретичних знань курсу у відповідності з програмою та робочим планом

2.3. Вивчення дисципліни забезпечує формування наступних компетентностей студента, який має мати:

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

СК2.Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни. Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки тісно взаємодіє з такими дисциплінами, як «Історія міжнародних відносин та дипломатія», «Філософія».

2.5. Результати навчання:

РН05. Знати природу та механізми міжнародних комунікацій.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному,

регіональному та локальному рівнях.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали. РН19. Розуміти й аналізувати нові процеси й тенденції світового порядку, механізми та інструменти реалізації геополітики, світових інтеграційних/дезінтеграційних процесів

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Методологічні засади країнознавства та теорії розвитку держав»

ТЕМА 1. Країнознавство як наука

Об'єкт і предмет країнознавства. Системна універсальність предмета країнознавства.

Місце і взаємозв'язок країнознавства з іншими науками. Закономірності й принципи країнознавства. Характеристика принципу національно-державної самовизначеності народів; принципу непорушності існуючих кордонів країн; принципу невтручання у внутрішні справи суверенних держав тощо.

Теорії та концепції держави. Сутність географічного детермінізму.

Основи енвайронменталізму. Теорія «кліматичних оптимумів» С. Гантингтона. Організмenna теорія Ф. Ратцеля.

Функціональна теорія держави. Геополітичні та геостратегічні концепції атлантизму, мондіалізму, євразійства.

Відмінність понять «держава» та «країна». Форми правління та адміністративно-територіальний устрій держав світу. Монархії та республіки, унітарні та федеративні держави.

ТЕМА 2. Цивілізаційна теорія розвитку держав

Зміст поняття та розвиток вчення про цивілізацію.

Методика дослідження А.Тойнбі. Життєвий цикл цивілізацій у концепції А. Тойнбі. Генезис цивілізацій А.Тойнбі.

Культура і цивілізація. Розвиток і криза культури за Шпенглером.

Теорія «кінця історії» Ф. Фукуямі. Теорії історичного розвитку за Ф. Фукуямі. Рівні розвитку демократії за Ф. Фукуямі.

Теорія конфлікту цивілізацій С. Хантінгтона. Цивілізації в сучасному світі за Хантінгтоном. Причини та рівні конфліктів. Дискусії навколо теорії Хантінгтона.

Цивілізаційна ойкумена за Ю. Павленком. Характеристика стадій розвитку цивілізації за Ю. Павленком.

Особливості функціонування Західної цивілізації. Характерні ознаки Африканської, Ісламської Індуської, Китайської та Японської цивілізацій.

Змістовий модуль 2 «Географічні, демографічні та економічні характеристики країни»

ТЕМА 3. Територія та географічне положення країни

Визначення понять «простір» і «територія». Типи простору. Зміст поняття «геопростір».

Властивості та склад території країни. Суходільна територія держави. Акваторія держави. Повітряний простір держави. Територіальні води.

Параметри території країни. Державний кордон, функції та принципи класифікації. Поняття делімітації і демаркації. Антецедентні та субсеквентні кордони. Бар'єрні, контактні і фільтраційні кордони. Конфігурації території.

Визначення поняття географічного положення. Розбіжності між географічним положенням та місцезнаходженням.

Основні ознаки географічного положення: дистанційність, детермінованість і потенційність.

Географічне положення країни (економіко-географічне, політико-географічне, геополітичне).

ТЕМА 4. Народонаселення країни

Зміст поняття народонаселення країни. Населення країни та його характеристика. Поділ країн світу за кількістю населення. Найбільші, великі, середні і малі країни.

Демографічні показники країни. Чисельність населення. Історичні типи відтворення (природного руху) населення. Рівень народжуваності і смертності. Старіння населення.

Поняття «урбанізації» і «рурбанізації».

Вікова структура населення. Статевий склад населення. Економічно активне населення

Показник «якості» населення. Індекс людського розвитку (ІЛР).

Расовий склад населення. Поняття «раси». Європеоїдна раса. Монголоїдна (азійсько-американська) раса. Негроїдна (африканська) раса. Австралоїдна (океанійська) раса. Перехідні та змішані расові типи.

Етнічний і мовний склад населення. Етнос. Етнічна самосвідомість.

Система вірувань. Нація. Мовні сім'ї. Мови світу.

Національні меншини. Етнічні групи. Діаспора, клан, каста, рід.

Релігійний склад населення. Примітивні, місцеві і світові релігії. Християнство, мусульманство (іслам), іудаїзм і буддизм.

ТЕМА 5. Економічний розвиток країн. Глобальні міста

Економічний розвиток країни та його складові. Зміст понять «світове господарство» і «світовий ринок». Структура стратегічних напрямів розвитку національної економіки.

Класифікація країн світу за рівнем економічного розвитку згідно підходів міжнародних організацій - Організації Об'єднаних Націй (ООН), Світового Банку (СБ) і Міжнародного валютного фонду (МВФ).

Поняття та ознаки глобального міста. Критерії глобалізованості міста. Інтелектуальні хаби світу. Індекс Global Cities Index (GCI).

Класифікація глобальних міст. головні зони концентрації глобальних міст: Західноєвропейська, Північноамериканська, Азіатсько-Тихоокеанська.

Глобальні міста та їх роль в геополітичній системі.

Змістовий модуль 3. Політико-географічна та соціально-економічна характеристика регіонів та країн світу

ТЕМА 6. Країни Європи

Політична карта світу і Європи. Поняття «кондомініуму». Країни Великої сімки (G7). Країни-карлики в Європі

Країни Північної Європи: політико-географічні та соціально-економічні особливості. Велика Британія. Ірландія.

Країни Західної Європи: політико-географічні та соціально-економічні особливості. Федеративна Республіка Німеччини. Франція.

Країни Південної Європи: політико-географічні та соціально-економічні особливості. Греція. Італія.

Країни Центральної та Східної Європи: політико-географічні та соціально-економічні особливості. Польща. Молдова.

ТЕМА 7. Країни Азії

Політична карта Азії. Основні етапи формування політичної карти в XX ст. Форми державного правління й територіального устрою країн Азії.

Характеристика країн Азії.

Політичні та соціально-економічні аспекти розвитку країн Закавказзя (Грузія).

Характерні риси країн Центральної Азії: Казахстан і Узбекистан.

Соціально-економічний розвиток країни Західної Азії: Іран. Туреччина.

Політичні та соціально-економічні аспекти розвитку країн Південної Азії: Індія.

Характеристика країн Східної Азії: Китай і Японія.

Політичні та соціально-економічні аспекти розвитку країн Південно-Східної Азії: Індонезія

Азіатське «економічне диво». Азіатські тигри. Економічний та інноваційний розвиток країн-азіатських тигрів. Вплив азіатських тигрів на світову економіку та науко-технічний прогрес (НТП).

ТЕМА 8. Країни Африки

Політична карта Африки. Основні етапи формування політичної карти Африки:

Особливості соціально-економічного розвитку країн Африки.

Країни Північної Африки: Єгипет.

Країни Західної Африки: Федеративна Республіка Нігерія

Країни Центральної Африки: Демократична Республіка Конго

Країни Східної Африки: Республіка Кенія

Країни Південної Африки: Південно-Африканська Республіка

Африканський регіон – зона для інвестування майбутнього. Африканський союз та африканський банк розвитку.

ТЕМА 9. Країни Америки

Політична карта країн Північної Америки. Основні етапи формування політичної карти Північної Америки в 18-20 ст.

Сполучені Штати Америки: фінансова та політична система. Суперництво США та КНР. Зовнішньо-економічні зв'язки та експортно-імпортна діяльність США. Інноваційний розвиток США. Кремнієва долина та технологічні парки. Особливості наукового процесу в США.

Економічний розвиток та особливості політичного устрою Канади. Відносини США та Канади.

Мексика: характеристика політичного та соціально-економічного розвитку

Політична карта і характеристика країн Центральної Америки. Куба.

Політична карта і характеристика країн Південної Америки. Бразилія. Аргентина.

Тема 10. Австралія та країни Океанії

Політична карта Австралії і Океанії.

Австралія. Пріоритетні напрями промисловості Австралії та Нової Зеландії. Австралійський союз.

Ізольованість країн Австралії: перевага чи недолік.

Океанія. Маршаллові Острови Економічний розвиток країн Океанії. Держави і залежні території Океанії. Вплив географічних особливостей на економіку країн Океанії. Ключові галузі економіки країн Океанії.

Прогнози вчених і політиків щодо змін на політичній карті світу

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ З ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. «Методологічні засади країнознавства та теорії розвитку держав»						
Тема 1. Країнознавство як наука	4	2	8	1	2	Поточне опитування
Тема 2. Цивілізаційна теорія розвитку держав	4	2	9			Групові завдання
Змістовий модуль 2 «Географічні, демографічні та економічні характеристики країни»						
Тема 3. Територія та географічне положення країни	2	2	9	1	2	Поточне опитування
Тема 4. Народонаселення країни	4	2	9			Групові завдання
Тема 5. Економічний розвиток країн. Глобальні міста	4	2	9			Поточне опитування
Змістовий модуль 3. «Політико-географічна та соціально-економічна характеристика регіонів та країн світу»						
Тема 6. Країни Європи	6	4	9	3	2	Поточне опитування
Тема 7. Країни Азії	6	4	9			Поточне опитування
Тема 8. Країни Африки	6	4	9		2	Поточне опитування
Тема 9. Країни Америки	6	4	9			Поточне опитування
Тема 10. Австралія та країни Океанії	4	4	9			
Разом	46	30	89	5	10	

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1«Методологічні засади країнознавства та теорії розвитку держав»

Практичне заняття 1

Тема 1. Країнознавство як наука

Мета: з'ясувати зміст та принципи країнознавства, дослідити теорії та концепції, що вивчають розвиток держави.

Питання для обговорення:

1. Зміст, об'єкт та предмет країнознавства
2. Методи країнознавчих досліджень
3. Закономірності та принципи у країнознавстві
4. Теорії та концепції держав
5. Геополітичні концепції у країнознавстві
6. Поняття держави і країни.
7. Форми правління країн світу
8. Форми адміністративно-територіального устрою країн світу

Практичне заняття 2

Тема 2. Цивілізаційна теорія розвитку держав

Мета: дослідити вчення про цивілізацію, вивчити і проаналізувати цивілізаційні теорії та концепції.

Питання для обговорення:

1. Зміст поняття та розвиток вчення про цивілізацію
2. Життєвий цикл цивілізацій у концепції А. Тойнбі.
3. Культура і цивілізація за Шпенглером.
4. Теорія «кінця історії» Ф. Фукуямі.
5. Теорія конфлікту цивілізацій С. Хантінгтона.
6. Цивілізаційна ойкумена за Ю. Павленком.
7. Особливості функціонування Західної цивілізації
8. Ісламська цивілізація та її здобутки
9. Характеристика Африканської цивілізації
10. Характерні ознаки китайської і японської цивілізацій
11. Індуська цивілізація та її ознаки

Змістовий модуль 2. Географічні, демографічні та економічні характеристики країни

Практичне заняття 3

Тема 3. Територія та географічне положення країни

Мета: вивчити типи простору та ознайомитись із властивостями, складом та параметрами території країни.

Питання для обговорення:

1. Поняття «простору» та «території». Властивості території.
2. Території країни та її структура
3. Характеристика параметрів території країни.
4. Розмір території.
5. Державні кордони
6. Вплив конфігурації території.
7. Роль та функції столиці
8. Географічне положення держави та характеристика його складових
9. Методичні основи вивчення географічного положення країни та його властивості.

Практичне заняття 4

Тема 4. Народонаселення країни

Мета: аналізувати показники населення та вивчити його расовий, етнічний та мовний склад

Питання для обговорення:

1. Зміст поняття народонаселення країни. Характеристика країн за кількістю населення.
2. Демографічні показники країни.
3. Поняття «якості» населення. Індекс людського розвитку (ІЛР).
4. Расовий склад населення.
5. Етнічний склад населення. Мовний склад населення.
6. Релігійний склад населення.

Практичне заняття 5

Тема 5. Економічний розвиток країн. Глобальні міста

Мета: з'ясувати суть світового господарства та знати класифікацію країн за рівнем доходу, розуміти зміст, критерії та роль глобальних міст в сучасному світі.

Питання для обговорення:

1. Поняття світового господарства і його структури.
2. Класифікація країн за рівнем економічного розвитку.
3. Поняття та ознаки глобального міста. Індекс Global Cities Index (GCI).
4. Класифікація глобальних міст.
5. Глобальні міста в геополітичній системі.

Змістовий модуль 3. «Політико-географічна та соціально-економічна характеристика регіонів та країн світу»

Практичне заняття 6-7.

Тема 6. Країни Європи

Мета: знати політичну карту Європи; розуміти особливості політико-економічного та соціально-культурного розвитку країн Європи

Питання для обговорення:

1. Політична карта Європи.
2. Політико-економічні та соціально-культурні характеристики країн (за вибором студента):
 - 2.1. Північної Європи
 - 2.2. Західної Європи
 - 2.3. Південної Європи
 - 2.4. Центральної та Східної Європи.

Практичне заняття 8-9

Тема 7. Країни Азії

Мета: з'ясувати зміст та особливості соціально-економічного розвитку азіатських країн, дослідити азіатське «економічне диво» та інноваційну політику країн Азії

Питання для обговорення:

1. Політична карта Азії.
2. Характеристика соціально-економічного розвитку країн Азії (за вибором студента):
 - 2.1. Характеристика країн Закавказзя
 - 2.2. Характеристика країн Центральної Азії
 - 2.3. Характеристика країн Західної Азії
 - 2.4. Характеристика країн Південної Азії
 - 2.5. Характеристика країн Східної Азії
 - 2.6. Характеристика країн Південно-Східної Азії

Практичне заняття 10-11

Тема 8. Країни Африки

Мета: з'ясувати зміст, особливості та перспективи соціально-економічного розвитку країн Африки

Питання для обговорення:

1. Політична карта Африки
2. Характеристика соціально-економічного розвитку країн Африки (за вибором студента):
 - 2.1. Характеристика країн Північної Африки
 - 2.2. Характеристика країн Західної Африки
 - 2.3. Характеристика країн Центральної Африки
 - 2.4. Характеристика країн Східної Африки
 - 2.5. Характеристика країн Південної Африки

Практичне заняття 12-13

Тема 9. Країни Америки

Мета: дослідити політичний, соціально-економічний та інноваційний розвиток країн Північної та Південної Америки

Питання для обговорення:

1. США: політична, економічна та експортно-імпортна діяльність
2. Інноваційний розвиток та особливості наукового процесу в США
3. Економічний розвиток та особливості політичного устрою Канади.
4. Міжнародне партнерство та членство Канади в міжнародних організаціях.
5. Історико-соціальні, культурні та географічні особливості країн Латинської Америки.
6. Потенціал та перспективи розвитку країн Латинської Америки.
7. Вплив країн Латинської Америки на економіку світу.

Практичне заняття 14-15

Тема 10. Австралія та країни Океанії

Мета: дослідити політичний, соціально-економічний та інноваційний розвиток країн Австралії та Океанії

Питання для обговорення:

1. Політична карта Австралії та Океанії
2. Пріоритетні напрями промисловості Австралії та Нової Зеландії.
3. Економічний розвиток країн Океанії.
4. Держави і залежні території Океанії.
5. Вплив географічних особливостей на економіку країн Океанії.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента (СРС) – це діяльність, яку студенти виконують самостійно за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача без його прямої участі. Самостійна робота спрямована на більш глибоке ознайомлення студентом з проблемами, які розглядаються навчальним курсом.

Виконання самостійної роботи починається з вибору теми дослідження. Студентам надається можливість самостійно обрати тему з проблематики, визначеної викладачем або запропонувати власну тему (після узгодження з викладачем).

Самостійна робота оформляється у вигляді презентації. Загальний обсяг презентації не повинен перевищувати 25 сторінок.

Структура презентації містить: титульну сторінку; план; вступ (необхідно обґрунтувати актуальність обраної теми та її значимість); основну частину (розкривається сутність обраної теми; обов'язково окремими питаннями виділяються проблемні та дискусійні аспекти дослідження); висновки; список використаних джерел (повинен бути оформлений відповідно до встановлених вимог і складатися не менше ніж із 10–15 літературних джерел).

Теми для самостійної роботи:

Країни Північної Європи:

Велика Британія: сучасні політичні і соціально-економічні проблеми

Ірландія: економічний ривок «кельтського тигра»

Шведська модель суспільства: капіталізм чи соціалізм.

Країни Балтії в ЄС і НАТО.

Країни Західної Європи

Німеччина і Франція: становий хребет об'єднання Європи.

Нейтральна Швейцарія.

Нідерланди: безперервна боротьба з морем

Австрійський шлях до європейської інтеграції

Бельгія: проблема розпаду

Монако – найбагатша країна Європи

Країни-карлики Європи: Люксембург і Ліхтенштейн

Країни Центральної та Східної Європи

Країни колишньої Югославії: спільна історія та різне сьогодення.

Словенія: шлях і досвід в ЄС

Велика Албанія: міфи та реальність.

Польща і вплив війни в Україні.

Словаччина: між Чехією та Україною.

Румунія та її шлях до євроатлантичної інтеграції.

Україна: план повоєнного відновлення.

Білорусь: роль у війні росії проти України.

Російсько-українська війна (з 2014 року)

Російське збройне вторгнення в Крим

Країни Закавказзя

Сучасні проблеми та перспективи розвитку Грузії.

Азербайджан: сучасні геополітичні пріоритети

Перспективи соціально-економічного розвитку Вірменії.

Війна на Північному Кавказі.

Країни Центральної Азії.

Узбекистан і процеси євразійської інтеграції

Туркменистан: доктрина нейтралітету

Таджикистан: між війною та миром.

Киргизія: проблеми та перспективи розвитку.

Ісламський фундаменталізм у Центральній Азії.

Природно-ресурсний та економічний потенціал Казахстану.

Країни Західної Азії

Ізраїль: стратегія і тактика виживання у ворожому оточенні.

Війна Ізраїлю та Палестини: причини багаторічного конфлікту

Саудівська Аравія – земля пророка Мухаммеда.

Іран: намагання регіонального лідерства.

Війна в Іраку: причини і наслідки.

Нафтоекспортні країни Перської затоки.

Афганістан на сучасному етапі.

Туреччина: між Європою та Азією.

Країни Південної Азії

Індія – супердержава ХХІ ст.

Індійсько-пакистанський конфлікт: перспективи вирішення.

Воєнні конфлікти в регіоні: причини та наслідки.

Непал на сучасному етапі розвитку.

Тамільське питання в Індії та Шрі-Ланці.

Країни Східної Азії

Китай: комуністи будують капіталізм.

Концептуальна криза Японії.

Дві Кореї: проблеми та перспективи об'єднання.

Монголія: проблеми розвитку.

Проблема двох Китаїв.

Тихий океан у долі країн регіону.

Країни-Південно-Східної Азії

Лідер регіону - Індонезія.

Загадковий Бруней.

Шлях Сінгапуру: виняток часу чи майбутнє всього людства.

Країни Північної Америки

США: проблеми світового лідерства.

Внутрішні проблеми США.

Українці в Канаді

Українська діаспора у США.

США і НАТО.

Природно-ресурсний потенціал Канади.

Мексика: демографічна експансія на північ.

Країни Центральної Америки

Куба: криза в країні

Райський куточок світу – Коста-Рика.

Гаїті: в тенетах парламентської нестабільності.

Панама та Панамський канал.

Ямайка: від стагнації до процвітання.

Країни Південної Америки

Розвиток Бразилії: проблеми і перспективи.

Наркоеконіміка та наркополітика в Південній Америці.

Чилі після Піночета.

Антиамериканські настрої в Латинській Америці.

Болівія: без виходу до моря.

Багата та бідна Аргентина.

Країни Північної та Західної Африки

Єгипет: між Європою, Азією та Африкою.

Ісламський фундаменталізм у країнах Північної Африки.

Гігант Африки – Нігерія.

Ліберія: створена афроамериканцями.

Лівійський конфлікт: причини і міжнародно-політичні наслідки.

Етнічні проблеми країн Західної Африки.

Країни Центральної та Східної Африки

Кенія: рай для туристів.

Сомалі: постійна нестабільність.

Демократична республіка Конго: природно-ресурсний потенціал і політика.

Центрально-Африканська Республіка – невідома країна Африки.

Збройні конфлікти у Східній Африці.

Країни Південної Африки

Південно-Африканська Республіка: проблеми багаторасового суспільства.

Пустельна Намібія.

Рекреація та туризм у Ботсвані.

Карликові країни Південної Африки.

Свій шлях Зімбабве.

Австралія та Океанія

Природно-ресурсний потенціал Австралії.

Нова Зеландія: подолання синдрому віддаленості від світу.

Науру: пошук майбутнього.

Фіджі – райські острови Океанії.

Міждержавні інтеграційні об'єднання в світі

Європейський Союз: проблеми і перспективи.

Євросоюз як геополітичний та геоекономічний чинник сучасного світу.

Країни Західної Європи за межами ЄС: причини та наслідки.

Меркосур - економічний союз держав у Південній Америці.

Азіатське-Тихоокеанське економічне співтовариство (АТЕС)

7. Тренінг з дисципліни

Метою проведення тренінгу з дисципліни є створення неформального, невимушеного спілкування, яке відкриває перед групою студентів варіанти аналізу стану і тенденції розвитку системи країнознавства, визначати проблеми й перспективи їх розвитку

Під час тренінгу студенти мають **підготувати тези на конференцію** за запропонованими темами:

1. Зниклі цивілізації світу
2. Тенденції глобального розвитку, які впливають на країнознавчі дослідження
3. Вплив конфігурації території на розвиток країни
4. Національні меншини та їхні проблеми
5. Країни світу зі сприятливими умовами для ведення міжнародного бізнесу
6. Глобалізація: аргументи за і проти
7. Характеристика діяльності однієї з найвідоміших ТНК
8. Роль мови як елемента класифікації народів світу
9. Військові міжнародні організації
10. Особливості торгово-економічної діяльності в країнах ЄС
11. Економічна стратегія розвитку країн ЄС
12. Концепція «зеленої» економіки в країнах ЄС
13. Гендерна політика країн Європи
14. Основні стратегії розвитку Азіатських тигрів
15. Інноваційна політика азіатських країн
16. Модель соціальної економіки в країнах Азії
17. Сучасні абсолютні монархії: проблеми функціонування
18. Політична культура країн Африки
19. Економічне становище африканських країн
20. Інвестування африканські країни: вигоди і втрати
21. Сучасні особливості політичної системи США
22. Ключові сфери економіки Канади
23. Економічний розвиток і перспективи Бразилії.
24. Латиноамериканські країни та їх вплив на світову економіку
25. Особливості економічного розвитку Нової Зеландії.
26. Австралійський союз: роль, склад, географічне положення.
27. Спільні та відмінні риси розвитку Австралії та Нової Зеландії
28. Сучасні проблеми глобальних міст
29. Глобальне географічне положення України
30. Війна росії проти України: глобальні наслідки

Обов'язкові вимоги до написання тез: оптимальний обсяг – 2-3 сторінки (шрифт – 14, інтервал – 1). Наявність висновків та рекомендацій, які належним чином аргументовані. За ініціативою студента тези можуть бути представлені на тренінгу у формі презентації;

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: словесні (лекція, семінар, пояснення, бесіда, дискусія); наочні (презентації); практичні (проведення і аналіз соціологічних досліджень); проведення ситуативних, рольових та імітаційних ігор. Поточна форма оцінювання: індивідуальне усне чи письмове опитування; презентація командних (групових) проектів; презентація результатів самостійної роботи.

9. Критерії, форми поточного і підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Модульний контроль передбачає оцінку завдань по кожній темі (Теми 1-5). Оцінка виставляється як сума отриманих за кожне завдання балів (1 завдання – макс. 20 балів)	Поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Модульний контроль передбачає оцінку завдань по кожній темі. (Теми 6-10) Оцінка виставляється як сума отриманих за кожне завдання балів (1 завдання – макс. 20 балів)	Тренінг (Оцінка виставляється за виконання завдання)	Самостійна робота (Оцінка виставляється за виконання завдання)	Екзамен містить 4 теоретичних завдань. Кожне завдання оцінюється макс. 25 балів Оцінка виставляється як сума отриманих за кожне завдання балів

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Підсумкова оцінка за поточне опитування кожного модуля визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять в межах кожного модуля.

Тренінг:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його використовує під час виконання завдань тренінгу, виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при виконанні окремих завдань тренінгу не вистачає достатньої глибини та аргументації його використання, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки, загалом виявляє творчий підхід до виконання завдань;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та загалом його використовує при виконанні завдань тренінгу, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його використовує, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності, не виявляє творчого підходу до виконання завдань;

1–59 – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст завдань тренінгу, не бере участі у колективних завданнях під час проведення тренінгу.

Самостійна робота:

90–100 балів – зміст самостійної роботи повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження, свідчить про високий рівень опанування навчального матеріалу, студент на високому рівні виявляє творчий підхід до виконання завдань;

75–89 балів – зміст самостійної роботи в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві недопрацювання за окремими завданнями, свідчить про належний рівень опанування навчального матеріалу, студент належно виявляє творчий підхід до виконання завдань;

60–74 балів – поставлені завдання виконані на недостатньому рівні; наведені авторські напрацювання є загальними і слабо обґрунтованими, свідчать про недостатній рівень опанування навчального матеріалу; студент припускається значних помилок у виконанні завдань, в окремих моментах виявляє творчий підхід до виконання завдань;

1–59 балів – завдання практично не виконані; відсутні авторські напрацювання; грубі помилки у вирішенні завдань роботи, що свідчать про низький рівень опанування навчального матеріалу; студент не виявляє творчого підходу до виконання завдань.

Модульна робота складається із 5 *теоретичних (проблемних)* завдань. За відповідь на 1 теоретичне питання студент може отримати від 0 до 20 балів.

10–20 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–9 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Екзамен – вид контролю, при яких засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання.

Екзаменаційний білет складається з 4 *теоретичних питань*. За відповідь на 1 теоретичне питання студент може отримати від 0 до 25 балів.

15–25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності, відповіді на запитання нечіткі.

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер заняття
1.	Проектор	1-10
2.	Пакет презентаційних матеріалів	1-10

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Близький Схід і Північна Африка як сфера інтересів України : аналіт. доп. / за ред. О. В. Литвиненка. Київ : НІСД, 2020. 85 с.
2. Воронянський О.В. Країнознавство: короткий курс лекцій. Харків, 2019. 78 с.
3. Геополітика в постатях і термінах : підручник для студентів і аспірантів спеціальності "Політологія" / М. М. Вегеш, М. М. Палінчак, В. С. Петрінко. – Ужгород : Гельветика, 2020. – 786 с
4. Дахно І. І. Країни світу : енциклопедичний довідник / І. І. Дахно, С. М. Тимофієв. Київ: МАПА, 2011. 606 с.
5. Демчишак Р. Б., Завада Я. І. Зовнішня політика країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 192 с.
6. Європейський Союз: економіка, політика, право: енциклопедичний словник / редкол. : В. В. Копійка, О. І. Шнирков, В. І. Муравйов та ін. – Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. 368 с.
7. Земзюліна Н.І., Тітіка О.О. Країнознавство: навчально-методичний посібник. Черкаси: Вид-во, 2020. 87 с.
8. Зовнішня політика країн Латинської Америки: навч. посібник / М. В. Булик, О. Л. Гільченко, Ю. В. Константинова ; за ред. Н. В. Гаврилової. Маріуполь: МДУ, 2020. 397 с.
9. Ігнат'єв П. М. Країни Азії: особливості культури та побуту / П. М. Ігнат'єв. Чернівці: Книги ХХІ, 2011. 340 с.
10. Карпишин Н. І., Гродський С.В., Вільчинський В. С. Європейський Союз на шляху цифрових трансформацій: досвід для України. *Геополітика України: історія і сучасність*. №2. (31) 2023. С. 76-86. DOI: [10.24144/2078-1431.2023.2\(31\).76-86](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2023.2(31).76-86)
11. Корнієнко, В. О. Україна в Європі і світі: електронний навчальний посібник / В. О. Корнієнко. Вінниця: ВНТУ, 2018. URL: <https://multimedia.posibnyky.vntu.edu.ua/mm/Ukraine-EU/>
12. Країни світу – веб-портал Українського національного інформаційного агентства. URL: <http://svit.ukrinform.ua>.
13. Лизогуб В. А. Країнознавство: підручник / В. А. Лизогуб. Харків: Право, 2019. 384 с.
14. Лісовський П. М., Лісовська Ю.П. Країнознавство: навч. посіб. К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. 264 с.
15. Офіційний сайт Європейського Союзу. URL: www.europa.eu.com.
16. Офіційний сайт Інтернет-видання Вашингтон-Пост. URL: www.washingtonpost.com.
17. Офіційний сайт Інтернет-видання Мерія, матеріали якого присвячені країнам Близького Сходу, Центральної Азії та Закавказзя. URL: www.meria.idc.il/journal.
18. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <http://www.mfa.gov.ua>.
19. Офіційний сайт Центру аналізу подій в Центральній Азії та Закавказзі Університету імені Джона Хопкінса. URL: www.cacianalyst.org.
20. Офіційний сайт Центру політичних та соціальних студій Центральної Азії та Закавказзя. URL: www.ca-c.org.
21. Офіційний сайт Центру україно-африканських досліджень.

URL: <http://cuar.in.ua/cuar/main.htm>.

22.Республіка Індія: потуга, що зростає. Перспективи розвитку українськоіндійських відносин : аналіт. доп. / [О. Александров, Н. Гавриленко, А. Гриценко, О. Давимука, М. Замікула, В. Орлик та ін.] ; наук. ред. М. Паламарчука. – Київ : НІСД, 2022. – 88 с. – <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2022.10>

23.Ровенчак І. І. Географічне країнознавство: навч.-метод. посіб./ І. І. Ровенчак, О. І. Мамчур. – Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 106 с.

24.Теоретичне країнознавство: підруч. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 144 с.

25.Тулай, О.І., Карпишин, Н.І., Ференс, Б.В., 2024. Домінанти збереження та розвитку людського потенціалу в умовах турбулентності глобального світу. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, 13, с. 84-98. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.13.2024.306866>

26.Україна і країни Східної, Південно-Східної та Південної Азії: підсумки 2020 року та перспективи розвитку : аналіт. доп. / [Гончарук А. З., Дроботюк О. В., Кіктенко В. О. та ін.] ; за заг. ред. О. В. Литвиненка – Київ : НІСД, 2021. – 45 с.

27.Україна як цивілізаційний суб'єкт історії та сучасності: національна доповідь / ред. кол. С.І. Пирожков, В.А.Смолій, Г.В.Боряк, Я.В.Верменич, С.С.Дембіцький, О.М.Майборода, С.В.Стоєцький, Н.В.Хамітов, Л.Д.Якубова, О.В.Ясь. Інститут історії України НАН України. Київ: Ніка-Центр, 2020. 356 с. URL: <https://files.nas.gov.ua/PublicMessages/Documents/0/2021/04/210428200554623-8252.pdf>

28.2023 poll: What is America's biggest problem right now? URL: <https://www.fox5atlanta.com/news/2023-poll-what-is-americas-biggest-problem-right-now>

29.Allen Rebecca (2023). *Book of Nations: An Introduction to Every Country on Earth. Beautiful Feet Books.*

30.Andrew Taylor, James Thurmer and David Karácsonyi (2022). Regional demographic and economic challenges for sustaining growth in Northern Australia. *Regional studies, Regional science* VOL. 9, NO. 1, 425- 445. <https://doi.org/10.1080/21681376.2022.2082316>

31.Nataliia Karpyshin, Falope Mary Abimbola Demographic problems of our time: global and regional dimensions / *Інноваційні підходи до розвитку технологій та економіки IADTE 2024. Сваява*. ЗУНУ Червень 27, 2024. С. 137-140. URL: [iadte - збірник_.pdf](#)

32.Nataliia Karpyshyn, Mary Falope Abimbola U. S. MIGRATION POLICY: KEY ISSUES. США: політика, суспільство, культура – 2025. Матеріали міжнародної наукової конференції на пошану пам'яті проф. Б. М. Гончара. Київ. 6-7 березня 2025 року. За ред. проф. Н. Городньої. Київ. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2025. С. 201-204. URL: <https://for.history.knu.ua/?p=5753>

33.Sylvia Stan (2022) Latin America will Grow Less than Expected This Year, 2.1%, According to ECLAC, Volume 10, Issue 2, pages: 46-52. doi: <https://doi.org/10.18662/lumenlaw/10.2/77>

34.Yan Carrière-Swallow, Krishna Srinivasan (2023). Asia Continues to Fuel Global Growth, but Economic Momentum is Slowing. URL: <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2023/10/13/asia-continues-to-fuel-global-growth-but-economic-momentum-is-slowng>